

**Oficina Antifrau
de Catalunya**

Una mirada preventiva als riscos en la contractació pública

Riscos i factors que cal
gestionar per fer prevenció

Lara Baena i Anabel Calvo
Direcció de Prevenció

Barcelona, 26 de novembre de 2019

Quins són els riscos per a la integritat en la contractació pública?

12 grans àrees de riscos

Preparació

1. Impulsar i preparar contractes innecessaris o perjudicials

2. Preparar contractes que limiten indegudament la concurrència o la lliure competència

3. Filtrar informació privilegiada

4. Adjudicar directament a un operador al marge del procediment de contractació

Licitació

5. No evitar pràctiques anticompetitives

6. Admetre o excloure empreses licitadores de forma esbiaixada

7. Valorar de forma esbiaixada les ofertes

8. Resoldre l'adjudicació o formalitzar irregularment els contractes

Execució

9. Obtenir una prestació diferent a la contractada

10. Modificar injustificadament el contracte

11. Autoritzar pagaments injustificats o irregulars

12. No exigir responsabilitats per incompliments

Quins són els riscos per a la integritat en la contractació pública?

12 grans àrees de riscos

Preparació

1. Impulsar i preparar contractes innecessaris o perjudicials

2. Preparar contractes que limiten indegudament la concurrència o la lliure competència

3. Filtrar informació privilegiada

4. Adjudicar directament a un operador al marge del procediment de contractació

Licitació

5. No tenir pràctiques anticompetitives

6. Acceptar o excloure empreses licitadores de forma esbiaixada

7. Valorar de forma esbiaixada les ofertes

8. Resoldre l'adjudicació o formalitzar irregularment els contractes

Execució

9. Obtenir una prestació diferent a la contractada

10. Modificar injustificadament el contracte

11. Autoritzar pagaments injustificats o irregulars

12. No exigir responsabilitats per incompliments

Què fa possibles aquests riscos?

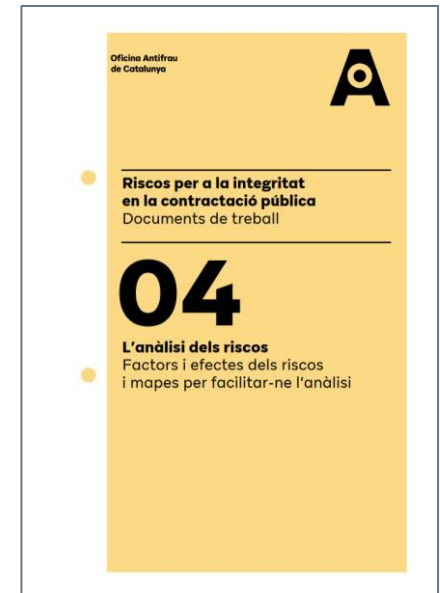
Multiplicitat de factors

Factors institucionals

Capacitat preventiva de
les entitats adjudicatores

**Objectiu del projecte
i de la diagnosi**

Factors externs

Dins d'una institució, què fa possible incórrer en una conducta irregular, fraudulenta o corrupta?

Percepció de
manca de
detecció

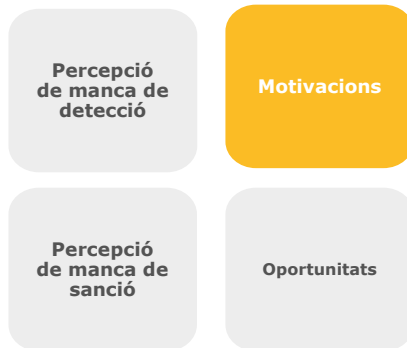
Motivació

Percepció de
manca de
sanció

Oportunitat

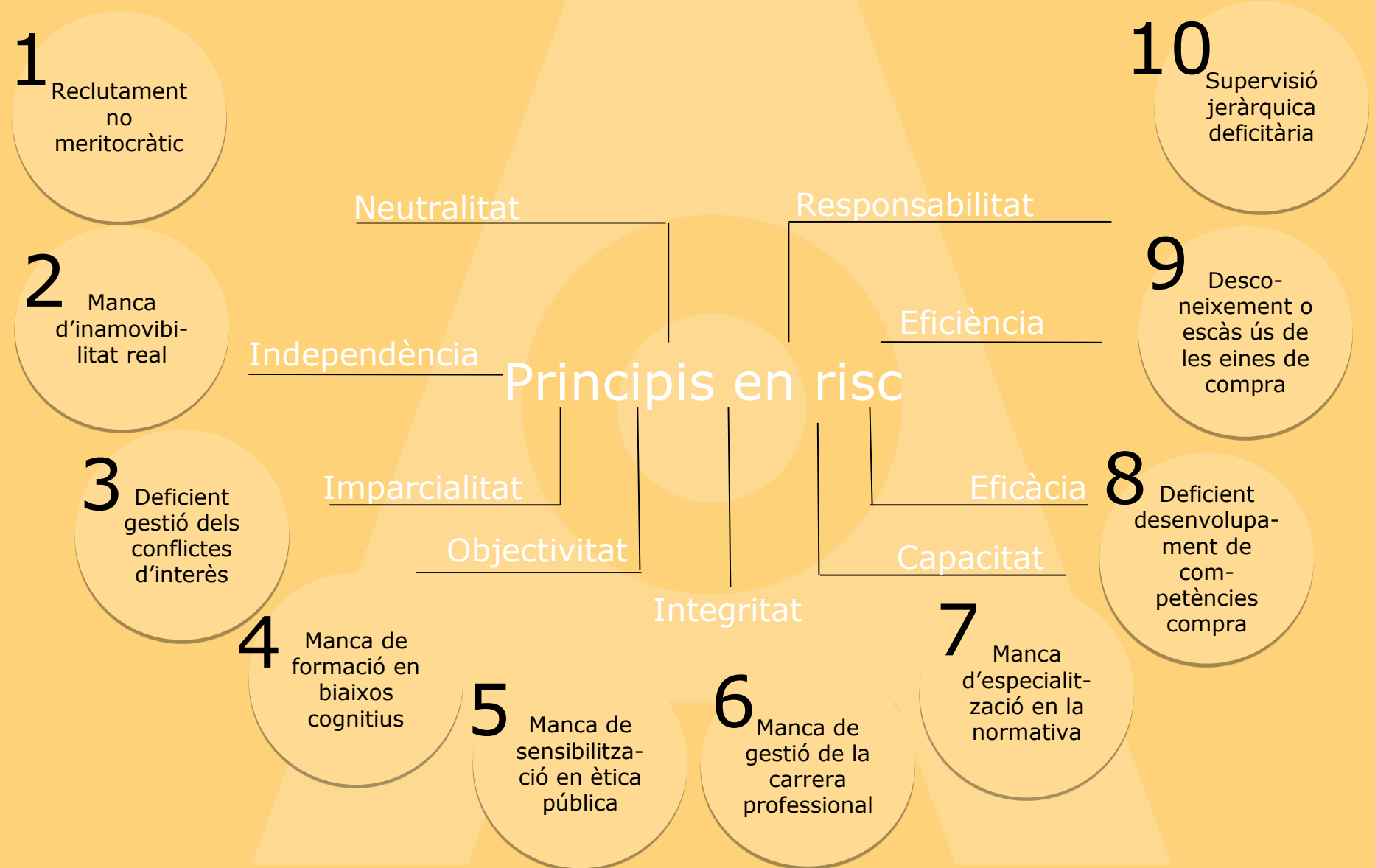
La motivació de la conducta transgressora

El factor humà

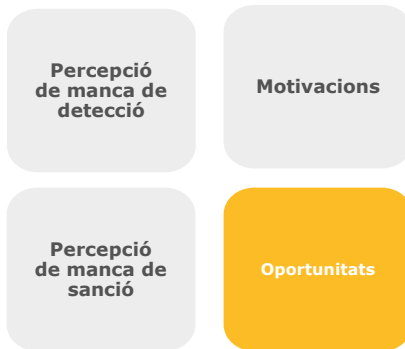
- Motors habituals dels errors o irregularitats:
 - Incapacitat
 - Desídia
 - Biaixos cognitius
- Motivacions principals del frau i la corrupció:
 - Ocultació d'errors o irregularitats anteriors
 - Clàssiques: necessitat o cobdícia
 - Altres: amistat, amor, estatus i reconeixement

10 factors de risc personals

Incentius i oportunitats institucionals

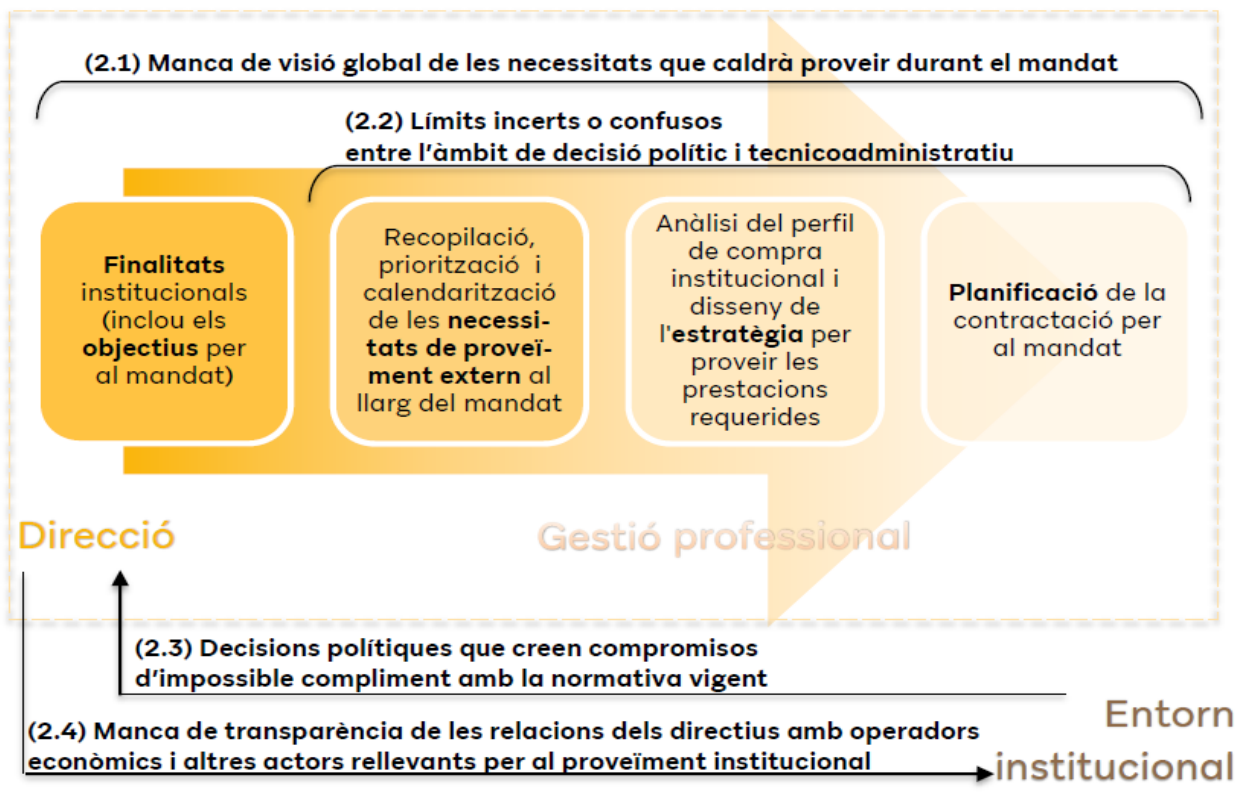
Els factors organitzatius

- Deriven del funcionament de cada entitat
- 21 factors relacionats amb:
 - la direcció (4)
 - la gestió professional del proveïment (8)
 - el control de la contractació i del proveïment (3)
 - la gestió dels recursos humans (3)
 - la gestió pressupostària (3)

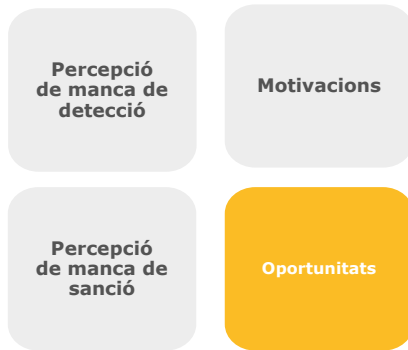
Factors relacionats amb la direcció

Quadre 1. Factors organitzatius relacionats amb la direcció que incideixen en tot el proveïment institucional

Incentius i oportunitats durant el procés de treball en un expedient

Els factors procedimentals

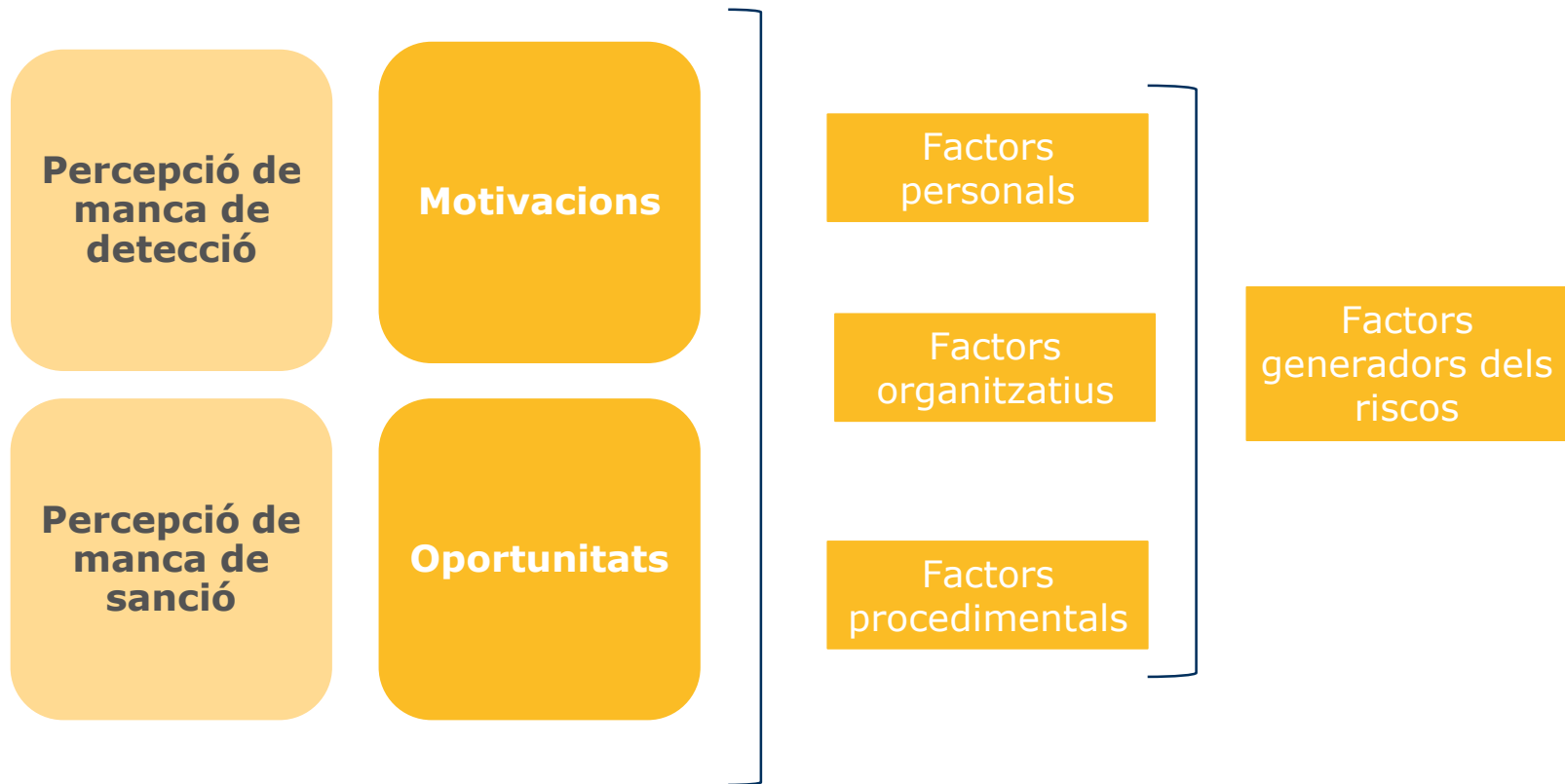

- 21 factors relacionats amb:
 - la preparació del contracte (8)
 - la licitació (10)
 - l'execució (3)

Factors de risc procedimentals durant la fase de preparació

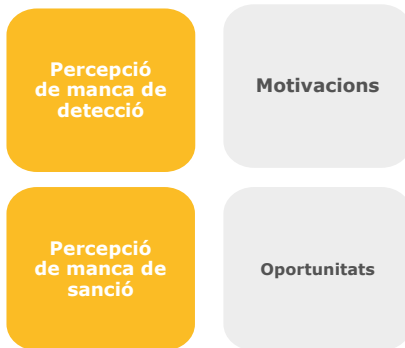
Factors de risc	Àrees de riscos durant l'impuls i preparació			
	Impulsar i preparar contractes innecessaris o perjudicials	Preparar contractes que limitin indegudament la concurrència o la competència	Filtrar informació privilegiada	Adjudicar directament al marge del procediment de contractació
2.1. Deficient recollida d'informació i documentació de la necessitat i les alternatives per cobrir-la	●	●	●	
2.2. Inadequada avaluació de la necessitat / idoneïtat	●	●		
2.3. Planificació o pressupostació insuficient o poc rigorosa	●	●		●
2.4. Deficient identificació o descripció de la prestació, les seves especificacions tècniques o les condicions d'execució	●	●		●
2.5. Deficient tria o disseny dels criteris de selecció		●		
2.6. Deficient tria, ponderació o disseny dels criteris d'adjudicació	●	●		
2.7. Ús distorsionat o no genuí de llindars, durades, terminis i excepcions de la normativa		●		●
2.8. Gestió inadequada de la informació i la documentació que no són encara públiques			●	

Recapitulem

I la percepció, quin paper té?

Els factors potenciadors

- Relacionats amb la percepció de detectabilitat i sancionabilitat de les conductes irregulars, fraudulentos o corruptes
- Percepció lligada a la història de la institució
- No generen incentius ni oportunitats. Simplement potencien els motors i les motivacions individuals per transgredir

Algun altre factor de risc intern?

Els factors perpetuadors

- Factors importants quan un risc s'ha materialitzat ja
- Relacionats amb el procés de normalització de la corrupció, el frau i altres irregularitats:
- Impedeixen que els mecanismes contingents funcionin correctament
 - Falta de lideratge ètic efectiu
 - Renúncia a gestionar la cultura ètica de l'organització

Mapa de factors de risc

Factores institucionals

Generadors

Personals

Procedimentals

Organitzatius

Potenciadors

Percepció de no detecció

Percepció d'impunitat o sanció no proporcional

Perpetuadors

Manca de lideratge ètic efectiu

Renúncia a gestionar la cultura ètica organitzativa

Factores externs *

Circumstancials

Novetats legislatives que impacten indirectament en la contractació

Esdeveniments significatius en un mercat

Canvis en els operadors econòmics d'un mercat

Sistèmics

Febleses sistèmiques

Regulació extensa, dispersa, amb canvis freqüents, que requereix interpretació

Concentració substancial de la contractació en ens instrumentals

Mapa municipal configura un nombre molt elevat d'ens adjudicadors petits

Dèficits del Sistema Nacional d'Integritat

Deficiències regulació del finançament dels partits polítics

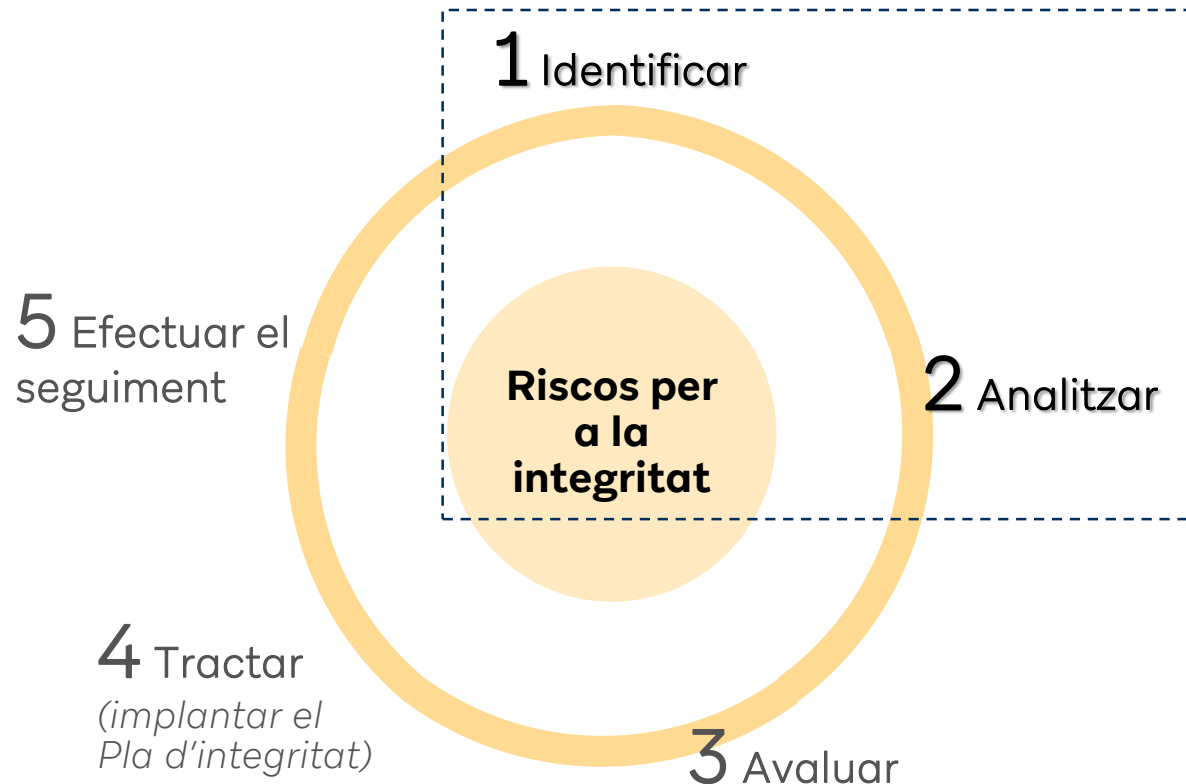
Sistema de control extern i seguiment de la contractació poc eficaç

Manca de protecció eficaç dels alertadors

* Els llistats de factors externs circumstancials i sistèmics no són exhaustius.

Com gestionem aquests riscos?

Cicle de gestió integral de riscos

**Oficina Antifrau
de Catalunya**

Gràcies per la vostra atenció!

prevenció@antifrau.cat

antifrau.cat